

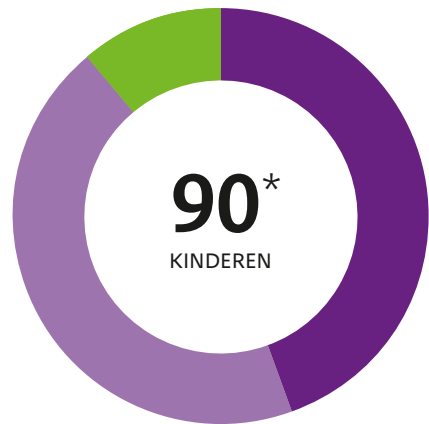
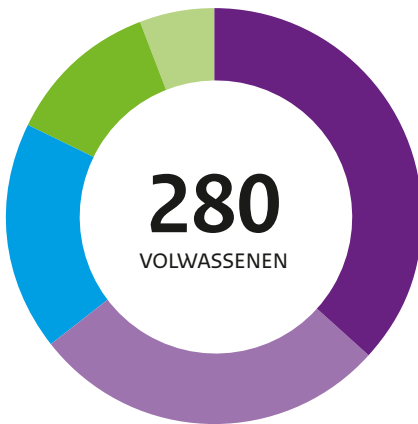

De dreiging tegen Nederland en Europa is in de loop van 2016 toegenomen. Dominant is de terroristische dreiging die samenhangt met de strijd in Syrië en Irak. Daarnaast zag de AIVD het afgelopen jaar dreigingen voor de Nederlandse politieke besluitvorming via digitale aanvallen en heimelijke beïnvloeding.

Uitreizigers, terugkeerders en thuisblijvers

Het aantal Nederlandse jihadisten dat is uitgereisd naar Syrië en Irak is in 2016 nog wel toegenomen, maar de stijging was minder dan de jaren daarvoor. De AIVD verwacht dat het aantal terugkeerders geleidelijk zal toenemen vanwege de druk op ISIS in Syrië en Irak.

UITREIZIGERS EN TERUGKEERDERS

uitgereisd ■ man | ■ vrouw

teruggekeerd ■ man | ■ vrouw

■ overleden

■ meegenomen

■ daar geboren

■ teruggekeerd

THUISBLIJVERS

Er zijn vele honderden personen die sympathiseren met ISIS of Al Qaida, maar niet kunnen of willen uitreizen. Een deel van hen voert de strijd hier, daarbij geïnspireerd en soms ook gestimuleerd door oproepen van jihadistische groeperingen.

* Het daadwerkelijke aantal Nederlandse kinderen in Syrië en Irak ligt waarschijnlijk hoger, omdat het lastig is vast te stellen hoeveel kinderen er geboren zijn.

Jihadistische dreiging in Nederland en Europa

Bij de aanslagen in het Westen waren vaak jihadisten betrokken die direct vanuit ISIS-gebied (aan)gestuurd werden. De aanslagen waren gericht tegen niet of nauwelijks beveiligde en dus makkelijk te treffen doelwitten. De getroffen doelwitten in bijvoorbeeld Brussel, Istanbul, Nice en Berlijn waren publieke locaties zoals winkelcentra, luchthavens en uitgaansgebieden. Ook in Nederland zorgde dreiging voor extra beveiligingsmaatregelen.

Rotterdam 27 maart

Een man wordt aangehouden die zeer waarschijnlijk deel uitmaakt van een Frans/Belgische terroristische cel.

Schiphol 30 juli

De Nederlandse overheid neemt extra beveiligingsmaatregelen rond Schiphol in verband met een signaal over mogelijke terroristische dreiging.

Rotterdam 9 december

Bij een man wordt een kalasjnikov met munitie en ISIS-propaganda aangetroffen.

Internationale ontwikkelingen en nationale veiligheid

Politieke ontwikkelingen in landen aan de grenzen van Europa droegen in 2016 bij aan het verslechterde dreigingsbeeld. Politieke ambities en optreden van staten kunnen direct of indirect een bedreiging vormen voor de veiligheidsbelangen van Nederland. De AIVD heeft ook in 2016 de regering over dit soort ontwikkelingen geïnformeerd.

Digitale dreiging

Steeds meer landen voeren digitale aanvallen uit. Digitale aanvallen zijn daarbij steeds omvangrijker, complexer en professioneler. Statelijke actoren gebruiken deze aanvallen voor strategische doelen, zoals het beïnvloeden van conflicten en verkiezingen.

Digitale aanvallen brengen enorme kosten met zich mee: diefstal en sabotage van economische topsectoren bedreigen ons innovatie- en concurrentievermogen en tasten het verdienvermogen van Nederland aan.

Heimelijke politieke beïnvloeding

Een veel voorkomende vorm van spionage door buitenlandse overheden is de heimelijke politieke beïnvloeding van besluitvormingsprocessen, beeldvorming en publieke opinie. Dit manifesteerde zich nadrukkelijk en bij herhaling in 2016. Het verspreiden van desinformatie en propaganda spelen hierbij een belangrijke rol. Door internet heeft dit middel een veel groter bereik gekregen en kan de impact groter zijn.

Internationale samenwerking

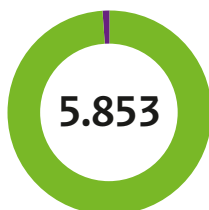
Binnen de Counter Terrorism Group is een fysiek platform opgericht waarbinnen inlichtingenofficieren van veiligheidsdiensten van de Europese Unie, Noorwegen en Zwitserland elkaar dagelijks treffen. Daarnaast is een database ingericht waarin deelnemende diensten hun informatie over onderkende Europese buitenlandse strijders plaatsen. Deze samenwerking heeft in 2016 geleid tot operationele successen.

Veiligheidsonderzoeken

De AIVD en de mandaathouders (Nationale Politie en Koninklijke Marechaussee) hebben in 2016 ruim 35.000 veiligheidsonderzoeken uitgevoerd naar personen die een vertrouwensfunctie (wilden gaan) vervullen. De AIVD zelf heeft ruim 8000 besluiten genomen over een verklaring van geen bezwaar (VGB). In ongeveer 800 gevallen is geen VGB verleend.

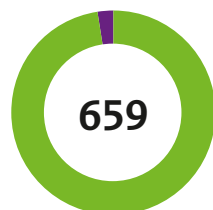
A-niveau
door de AIVD

B-niveau
door de AIVD

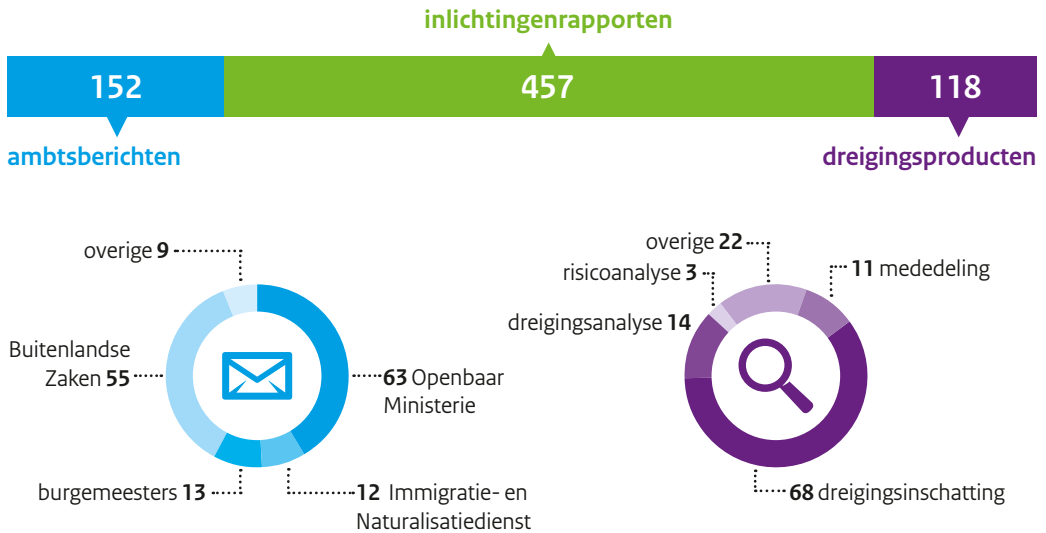

B-niveau
gemandateerd

C-niveau
door de AIVD

AIVD-producten

Mensen en middelen

De AIVD verwelkomde in 2016 meer dan 240 nieuwe collega's. Het kabinet had in 2015 extra geld vrijgemaakt voor capaciteitsuitbreiding omdat ons land te maken kreeg met toenemende dreigingen.

FORMATIE

2016

1.768 fte

UITGAVEN

229 miljoen